

Генеративна вештачка интелигенција и Википедија: Конфликт или сарадња?

Викилајв
2024

Проф. др Драган Вукмировић

Почнимо од краја... „ово“ више нико не заустави...

Само у претехнодних неколико дана (Мау 13, 2024):

- **У Уједињеним арапским емиратима (УАЕ)** објављен је нови *open-source Falcon AI Model 11B*, унапређен у односу на прву верзију из 2023, са намером да конкурише великим играчима у области ГВИ (OpenAI и Google, првенствено) <https://www.bloomberg.com/news/articles/2024-05-13/uae-releases-new-falcon-ai-model-11b-to-rival-meta-s-llama-openai-and-google>)
- **OpenAI лансира GPT-4o.** Апликација се понаша као гласовни асистент сличан оном из филма „Her“ <https://www.theverge.com/2024/5/13/24155493/openai-gpt-4o-launching-free-for-all-chatgpt-users>
- Google је на својој I/O конференцији године представио низ нових алата и функција базирани на вештачкој интелигенцији (AI).

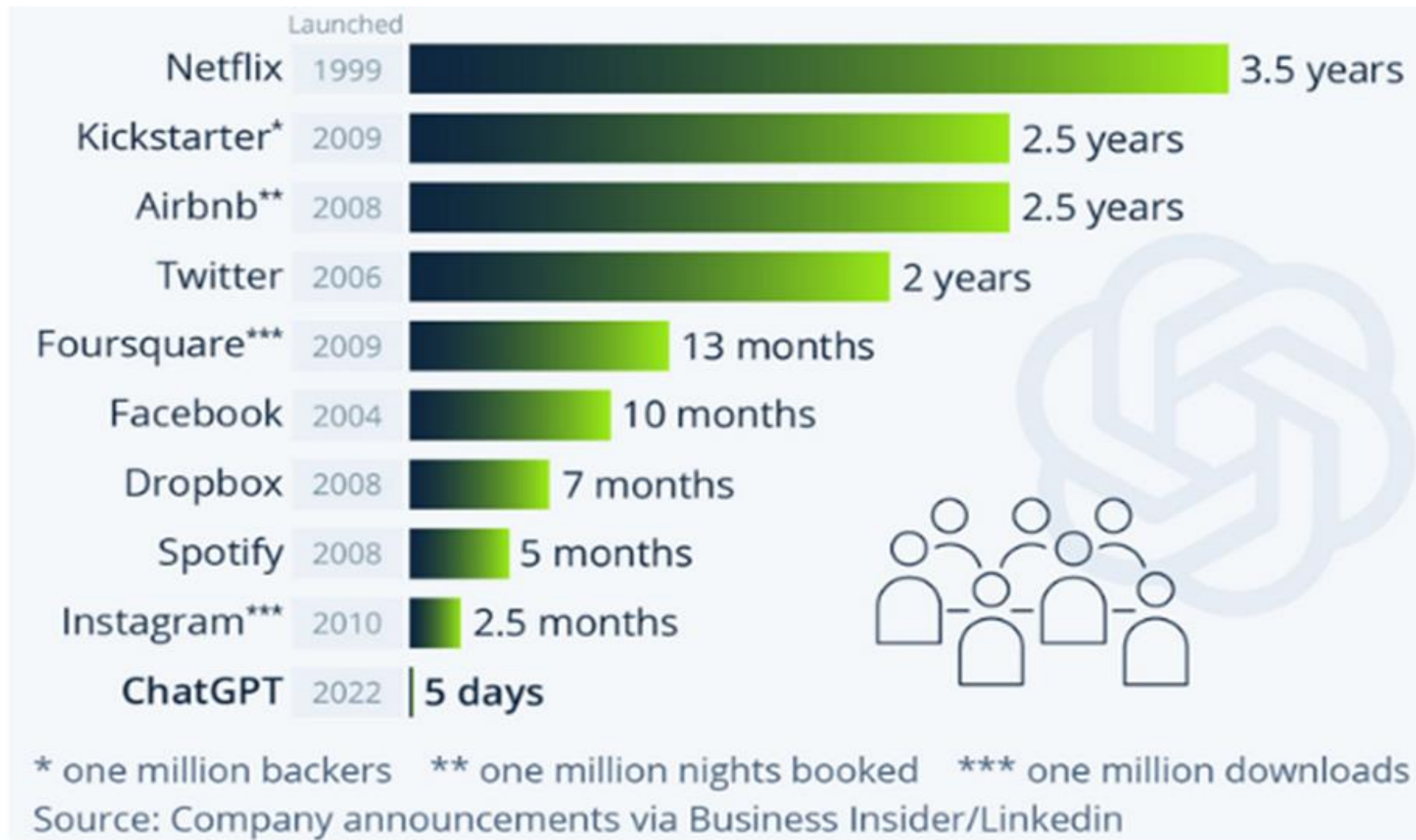

... а где је почетак?

Заборавите на криптовалуте и blockchain: Тема tech разговора на овогодишњем Светском економском форуму у Давосу је успон вештачке интелигенције, посебно текст-генератора ChatGPT-а

„... ChatGPT је просто фантастичан. Мислим да ће то бити одличан копилот за креативце. Надам се да ће подићи лествицу креативности свима нама ... Појавило се нешто тако другачије, нешто што је тако responzivno. Можете га подбости и он ће вас погурати“.- Will.i.am, Davos 2023

Историјат?!

Традиционални...

Зашто је то тако?

1. Генеративна вештачка интелигенција (ГВИ) омогућава људима да комуницирају са рачунаром на свом (матењем) језику, што раније није било могуће (традиционално, са рачунарима се комуницира помоћу програмских језика, односно интерфејса)
2. ГВИ је способна да генерише нови садржај у облику текста, слика, аудио и видео записа, кода, графикона итд., опет без програмирања, познавања специјализованих алата и сл., кроз дијалог са ботом
3. ГВИ је доступна свима, практично бесплатно!
4. Претходне технологије су аутоматизовале репетитивне задатке не тангирајући креативне послове и задатке. Насупрот томе, ГВИ може извршавати различите креативне задатке и послове уз минималну људску помоћ.

Шта нам ново доноси ГВИ

- **Историјски** гледано, нове технологије су повезане са растућом економском неједнакошћу и **поремећајима на тржишту рада, и оне су првенствено утицале на запослене са ниским квалификацијама и ниским зарадама** (парна машина, индустријске машине, па и роботи)
- **ГВИ има другачији утицај: првенствено утиче на запослене интелектуалце на високо плаћеним пословима**, који су први страдали од ГВИ (програмери, web дизајнери). Ови послови често се налазе у високо вредним индустријама са интензивним радом, као што су финансије, образовање и професионалне услуге.
- Већи поремећаји повезани с губитком послова или потенцијалним економским добитима од усвајања ових нових технологија у тим индустријама могу се брзо проширити на цело тржиште рада.
- Жене, високообразовани и боље плаћени радници више су изложени ГВИ

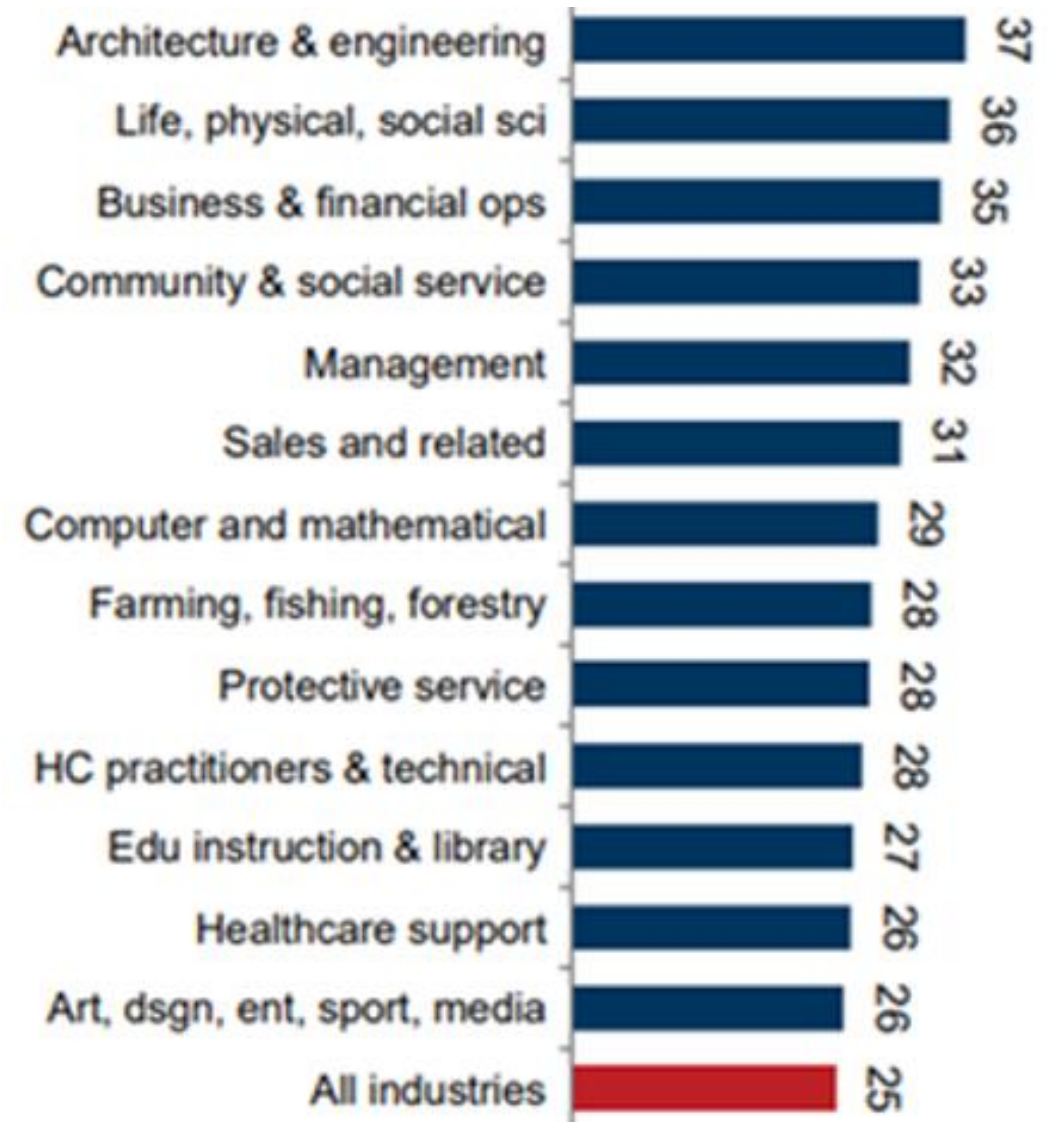
A quarter of work tasks in the US could be automated by AI

Share of industry employment exposed to automation by AI in the US, %

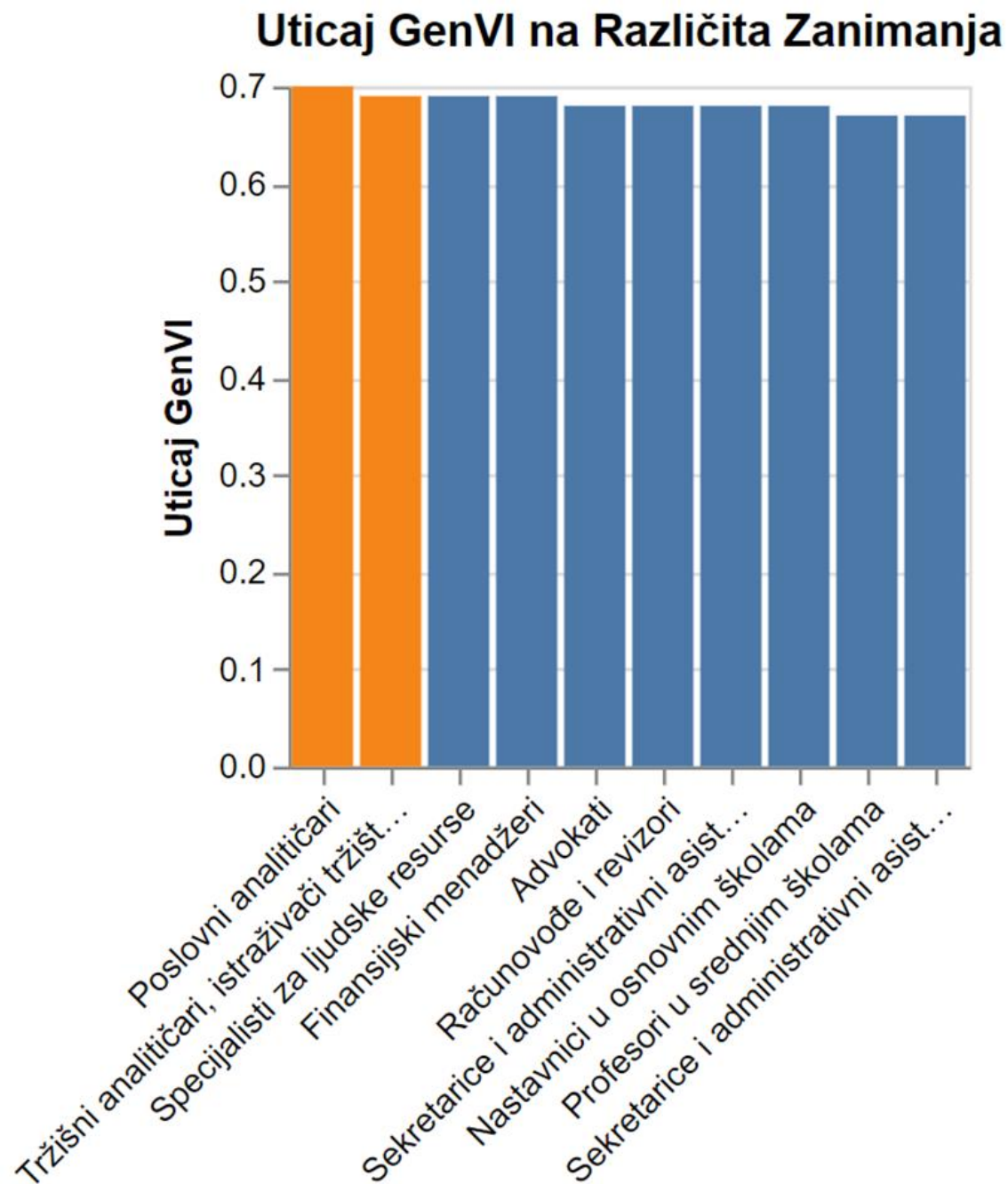

„Slika zbunjenog statističara“ Generisao DALL·E

Многи ће бити
фрустрирани

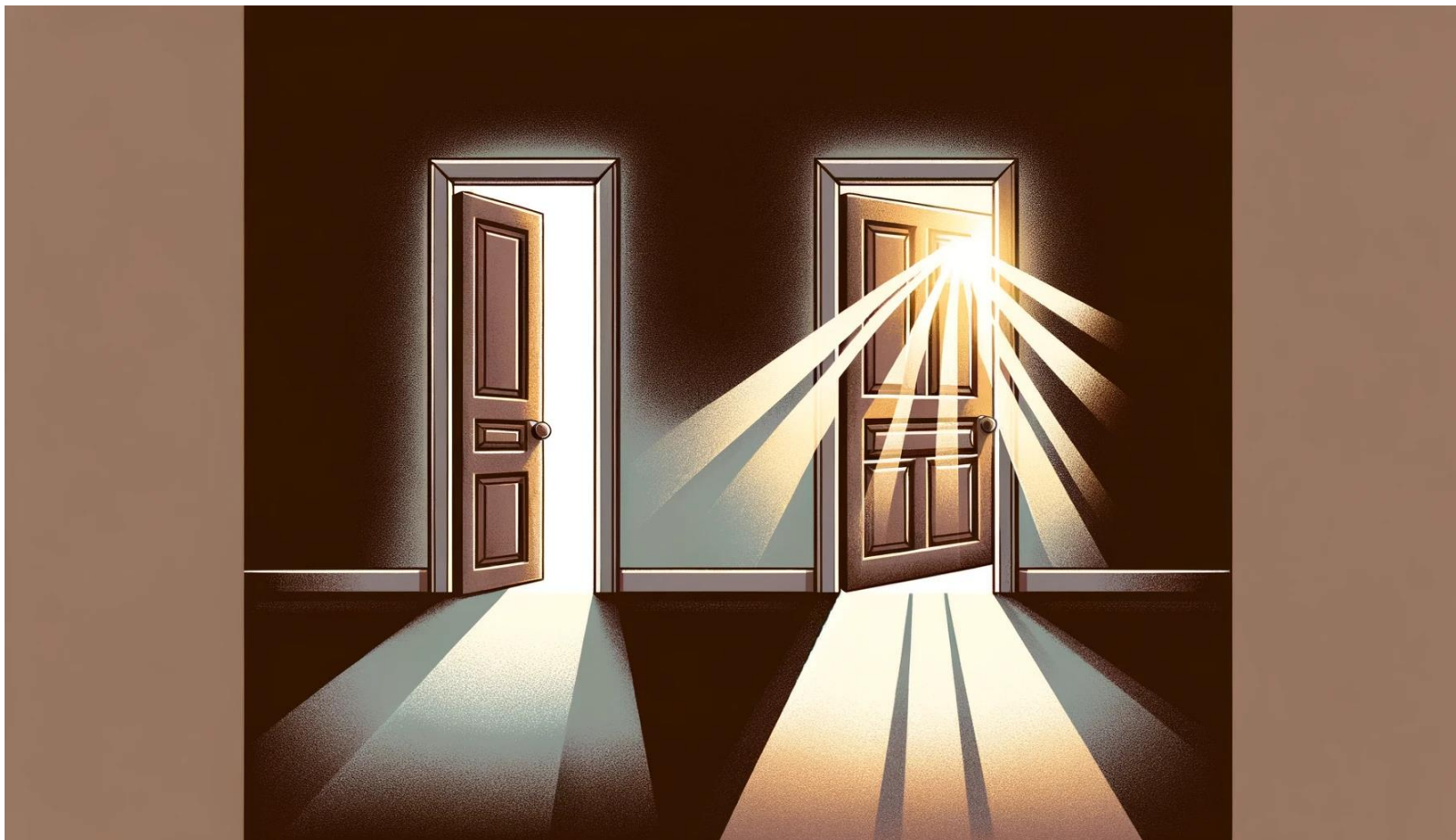
Zanimanja najizloženija promenama izazvanim modeliranjem jezika

Deset zanimanja najizloženijih promenama izazvanim generisanjem slika

Zanimanje	Izloženost generisanju slika
01 Arhitekta, izuzev pejzažnih i pomorskih	0.60
02 Unutrašnji dizajneri	0.60
03 Građevinski inženjeri	0.60
04 Operacioni istraživači	0.59
05 Umetnički direktori	0.59
06 Inženjeri vazduhoplovstva	0.59
07 Finansijski revizori	0.59
08 Računovođe i računovodstveni revizori	0.59
09 Generalni direktori	0.59
10 Finansijski menadžeri	0.59

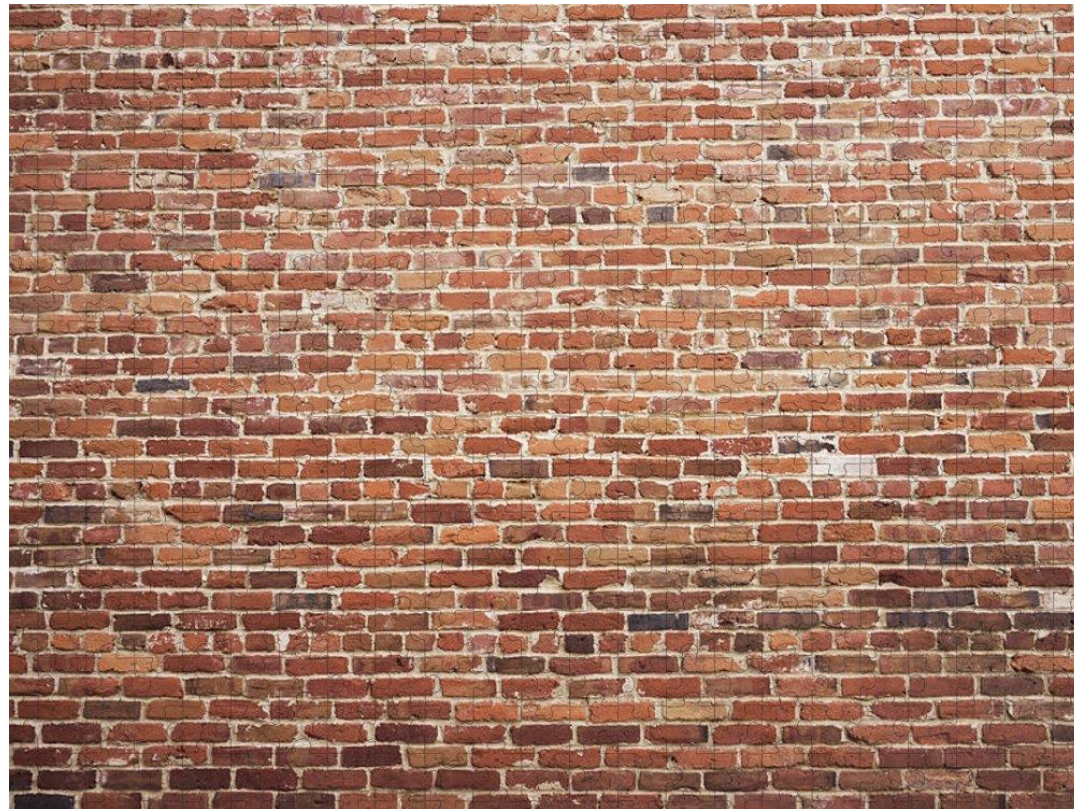
OpenAI. (2024). When one door closes, another opens [Illustration]. Generated by DALL-E

- Проблем је у томе што се многа врата затварају а мало их се отвара (претходна искуства)

Demistifikovanje LLM-a

Zamislite da je vaš zadatak je da završite veliki nedovršeni zid

- Kako?
- Kopiranjem oblika na velikom zidu

GPT (Generative Pre-Trained Transformer)

- LLM се користи у различитим апликацијама за обраду природног језика (NLP), укључујући ChatGPT

- **Generative:** Модел може да генерише текст, слике, програмски код, анимације...
- **Pre-trained:** Пре него што буде фино подешен за одређене задатке, модел се прво обучава на огромном корпусу текста како би научио граматику, чињенице о свету, па чак и неке способности расуђивања.
- **Transformer:** архитектура која се користи у моделу.

У раду “*Attention is All You Need*” (Vaswani, 2017) представљена је архитектура трансформера, која представља камен темељац за бројне врхунске моделе у обради природног језика.

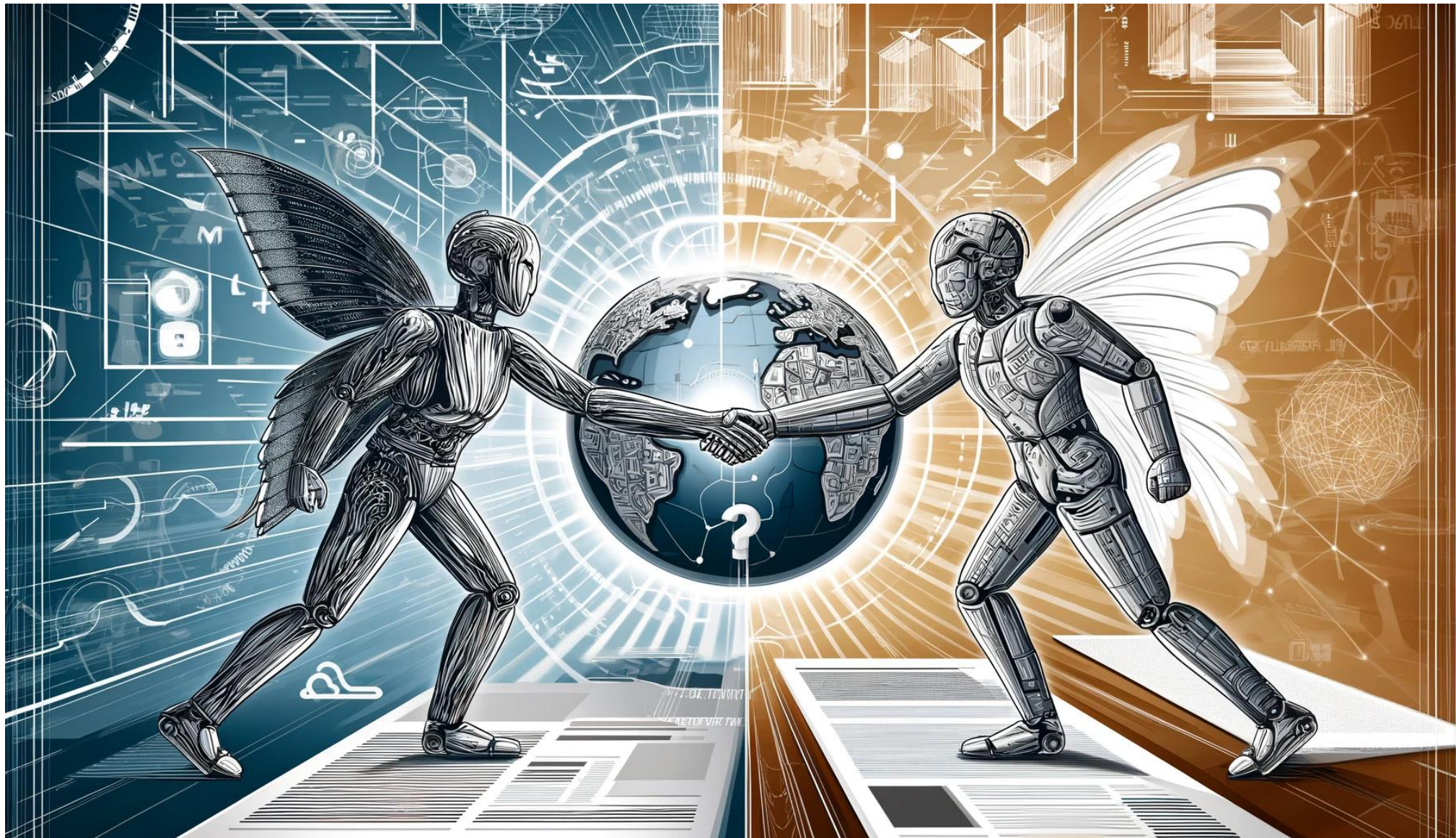
(“Rumors”)

- GPT-1: 117 million parameters (2018)
- GPT-2: 1.5 billion parameters (2019)
- GPT-3: 175 billion parameters (2020) (In 2021, was integrated with ChatGPT)
- GPT-4: 1.7 trillion parameters (March 2023)
- GPT-5: ??? parameters (mid-2024)

... А сад мало ми...

<https://www.youtube.com/watch?v=6CwTCjp8Z1E>

'Генеративна ВИ и Википедија: Конфликт или сарадња?', креирана уз помоћ OpenAI's ChatGPT, приступљено 15. маја 2024

ГВИ у служби Википедије

Технички ниво

- Техничко уређивање
- Превођење
- Идентификација вандализма
- Генерисање метаподатака и структурираних података
- Сугерисање категорија и додавање интерних линкова.
- Анализа података
- Генерисање структурних шаблона за чланке

Креативни ниво

- **Генерисање сажетака:** Креирање кратких прегледа дугачких чланака.
- **Предлагање измена:** Предлагање измена постојећих чланака на основу анализе других извора.
- **Помоћ у писању нових чланака:** Креирање нових чланака на основу доступних информација.
- **Креирање мултимедијалног садржаја:** Генерисање слика, видео записа или аудио записа за илустрацију чланака.

Важно ограничење!

- Иако сам дугогодишњи корисник Википедије, не обраћам вам се као енциклопедиста или стручњак за Википедију, већ као стручњак за ГВИ који препознаје и цени ваш труд и допринос
- Иако се трудим да моја размишљања дођу из вашег угла, ви сте они који ће пресудити о овоме што вам презентујем.
- Мој мото у коришћењу ГВИ је да од ње направим доброг слугу, не господара.

Техничко уређивање

- Форматирање,
- Категоризација (сврставања чланака у одговарајуће категорије),
- Провера линкова,
- Исправљање граматичких и правописних грешака.

Ниво аутоматизације ових задатака зависи од сложености језика и правила форматирања.

- За језике са јасном структуром и правилима, ГВИ може бити веома ефикасна у аутоматском форматирању, категоризацији и исправљању грешака.

Превођење - уредници

Убрзавање процеса превођења: Машинско превођење може брзо да преведе велике количине текста, што значајно смањује време потребно за превођење чланака. **Ово омогућава уредницима да се фокусирају на проверу тачности и усаглашеност превода са стилем и тоном Википедије.**

- **Олакшавање рада** уредницима који не познају језик оригинала
- Аутоматски превод пружа основу коју уредници могу да **користе као полазну тачку, чак и ако не познају језик оригинала.** Ово им омогућава да разумеју суштину чланка и прилагоде га језику и култури циљне публике
- **Допринос разноврсности садржаја:** Аутоматско превођење **помаже у стварању чланака** на језицима који су мање заступљени на Википедији. Ово чини Википедију доступнијом широј публици и промовише размену знања између различитих култура и језика.
- Смањење трошкова

Превођење - корисници

«Корисници са довољним знањем страног језика се охрабрују да сами преводе чланке; **аутоматско превођење текста је изричито забрањено**. Преведени чланци представљају мањи део укупних чланака на многим википедијама» [Википедија — Википедија \(wikipedia.org\)](https://www.wikipedia.org)

- Иако аутоматско превођење још увек није савршено и захтева људску проверу и корекцију, оно представља **потенцијално моћан алат** који уредницима Википедије олакшава рад и доприноси ширењу знања на глобалном нивоу

Борба против вандализма

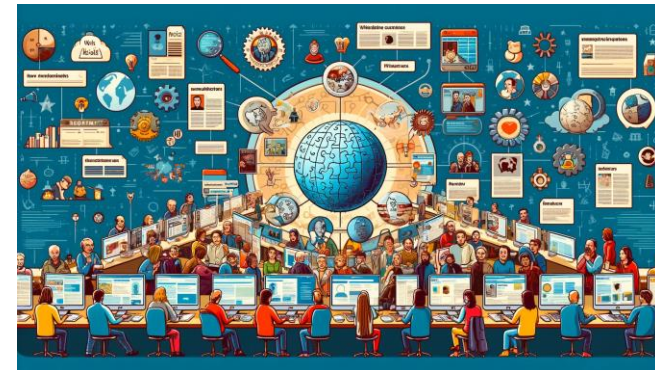
1. Детектовање вандализма

ГВИ може користити машинско учење и NLP за анализу измена у реалном времену и детектовање потенцијално злонамерних уређивања кроз:

- **Анализу шаблона:** ГВИ може учити из постојећих примера вандализма како би идентификовала обрасце који указују на вандалске измене, као што су нагле промене у тексту, убацивање увредљивих речи или фраза и брисање великих делова текста.
- **Контекстуалну анализу:** ГВИ може анализирати контекст измена и открити неусклађености са темом чланка, што може указивати на вандализам.

Борба против вандализма

- **Упоредивање са историјом измена:** ГВИ може аутоматски упоредити нове измене са претходним верзијама чланка и историјом уређивања како би утврдила да ли су измене сличне претходним вандалским уређивањима.
- **Профилсање корисника:** ГВИ може анализирати понашање корисника и идентификовати оне који често праве вандалске измене. Ово може укључивати праћење фреквенције измена и врсте садржаја које корисник уређује.

Generated by DALL·E

Борба против вандализма

2. Уклањање нежељеног садржаја

ГВИ може аутоматски или полу-аутоматски уклањати нежељени садржај кроз:

- **Реверзију измена:** Када ГВИ идентификује вандализам, може аутоматски вратити чланак на претходну верзију пре вандализма. Ово може бити аутоматизовано за јасне случајеве или захтевати људску верификацију за мање очигледне случајеве.
- **Ознаке и обавештења:** ГВИ може аутоматски означити сумњиве измене и обавестити уреднике о потреби за прегледом. Ово омогућава бржи одговор на вандализам и смањује време током којег нежељени садржај остаје видљив.

Борба против вандализма – предности ГВИ

- **Брзина и ефикасност:** ГВИ може анализирати велике количине података **у реалном времену**, што омогућава брзо откривање и реаговање на вандализам.
- **Смањење оптерећења на уреднике:** Аутоматизација процеса детектовања и уклањања вандализма смањује потребу за ручним прегледом свих измена, **ослобађајући уреднике да се фокусирају на креирање и уређивање квалитетног садржаја**.
- **Побољшана тачност:** Коришћење напредних алгоритама и машинског учења може побољшати тачност у откривању вандализма у односу на традиционалне методе.

Пример: Потенцијална интеграција са ClueBot NG:

- велики потенцијал за интеграцију ГВИ са *ClueBot NG*-ом, како би побољшала његове алгоритме детекције кроз примену дубоког учења и напредне анализе природног језика (не постоје званичне информације да се на томе тренутно ради)

Потенцијална унапређења ГВИ у раду *ClueBot NG*-а:

- Побољшана детекција вандализма
- Аутоматско враћање измена
- Предлагање корекција
- Укључивање додатни слојеве анализе и персонализованих алгоритама
- Континуирано учење и прилагођавање

Важно!!!

- Важно је осигурати да ГВИ модели не буду пристрасни и да не дискриминишу одређене групе корисника или врсте измена.
- Такође, неопходно је обезбедити транспарентност у раду ГВИ система како би уредници могли да разумеју како се доносе одлуке о означавању и уклањању вандализма.
- Викимедија фондација не мора да чека на ClueBot NG да би започела са коришћењем ГВИ за детекцију вандализма (ако уопште чека)

Искомунцирао сам са ГВИ како може да вам помогне у овом домену

- Па да видимо шта кажу „ОНИ“!

Generated by DALL·E

Генерисање метаподатака

Аутоматска израда категорија и ознака:

- **Класификација садржаја:** ГВИ може анализирати текст чланка и аутоматски предложити релевантне категорије и ознаке. На пример, ако је чланак о историјском догађају, ГВИ може предложити категорије попут „Историја“, „Догађаји“, и „Године“.
- **Семантичка анализа:** Кроз семантичку анализу, ГВИ може препознати кључне теме и концепте у чланку и доделити одговарајуће метаподатке који помажу у бољем индексирању и претрази.

Генерисање резимеа:

- **Аутоматски резиме:** ГВИ може креирати кратке резимее или апстрактне чланака који пружају брз преглед садржаја. Ови резимеи могу бити корисни за преглед и навигацију кроз садржај.
- **Ознаке за претрагу:** ГВИ може генерисати кључне речи и фразе које су релевантне за претрагу, побољшавајући видљивост чланака у претраживачима.

Генерисање структурираних података

Инфокутије и табеле:

- **Аутоматско попуњавање инфокутија:** ГВИ може извучити релевантне информације из текста чланка и аутоматски попуњавати инфокутије са структурираним подацима. На пример, у биографском чланку, ГВИ може попунити поља као што су датум рођења, место рођења, занимање и важна достигнућа.
- **Генерисање табела:** ГВИ може креирати табеле које су релевантне за садржај чланка, као што су хронологије догађаја, листе достигнућа или компаративне табеле.

Структурирани подаци за Википодаци:

- **Екстракција података:** ГВИ може анализирати чланке и екстраховати структуриране податке који се могу додати у Википодаци, централну базу података која подржава Википедију. Ово може укључивати податке као што су демографске информације, статистике, и везе између различитих ентитета.
- **Ажурирање података:** ГВИ може аутоматски ажурирати податке у Википодацима на основу нових информација које се појављују у чланцима или другим изворима.

Конкретни примери примене

- Алати за уреднике:

- **Помоћни алати:** ГВИ може бити интегрисана у уређивачке алате на Википедији, омогућавајући уредницима да аутоматски генеришу и ажурирају метаподатке и структуриране податке директно из уређивачког интерфејса.
- **Сугестије у реалном времену:** Док уредници раде на чланку, ГВИ може у реалном времену пружати сугестије за категорије, ознаке, резимее и инфокутије.

Шта би Викимедија требала да уради (ако то већ не чини)

- Интеграција ГВИ у уређивачке алате на Википедији може значајно побољшати ефикасност и квалитет уређивања. Ово захтева техничку интеграцију, развој одговарајућих функционалности и континуирано тестирање и унапређење на основу повратних информација од уредника. Успешна реализација овог приступа може у великој мери олакшати рад уредника и побољшати корисничко искуство на Википедији.
- Викимедија би требало да ради на развоју алата за подршку уредницима користећи Генеративну вештачку интелигенцију (ГВИ).

До тада...

- неке ствари се могу урадити одмах коришћењем постојећих алата и технологија
- Пример: ChatGPT као помоћни алат за уреднике
 1. Генерисање метаподатака
 2. Попуњавање инфокутија
 3. Сугестије (приближно) реалном времену

Пример 1: Генерисање категорија и ознака

- Уредник може послати текст чланка ChatGPT-у и затражити предлоге за категорије и ознаке:

ChatGPT 4o ▾

Радим на чланку за српску википедију, да ли можеш да ми направиш предлоге за категорије и ознаке? Текст чланка је: "Марија Кири је била истакнута научница која је два пута добила Нобелову награду, прва жена која је то постигла. Њен рад на радиоактивности и откриће елемената полонијума и радона оставили су значајан траг у науци."

Наравно, ево предлога за категорије и ознаке за ваш чланак о Марији Кири:

Категорије:

- Научници
- Нобеловци
- Физичари
- Хемичари
- Историја науке
- Жене у науци
- Пољски научници
- Француски научници
- Радиоактивност

Ознаке:

- Марија Кири
- Нобелова награда
- физика
- хемија
- радиоактивност
- полонијум
- радон
- историја науке
- жене у науци
- научници

Пример 2:

Да ли можеш да ми помогнеш у у попуњавању инфокутије за овај чланак

Одговор:

```
markdown Copy code
{{Инфокутија научник
| име = Марија Кири
| слика = Marie Curie c1920.jpg
| ширина_слике = 200px
| опис_слике = Марија Кири око 1920.
| пуно_име = Марија Склодовска-Кири
| датум_рођења = 7. новембар 1867.
| место_рођења = Варшава, Пољска
| датум_смрти = 4. јул 1934.
| место_смрти = Санселмос, Француска
| држављанство = Пољско, Француско
| образовање = Универзитет у Паризу
| област = Физика, Хемија
| институције = Универзитет у Паризу
| познат_по = Радиоактивност, откриће полонијума и радона
| награде = Нобелова награда за физику (1903), Нобелова награда за хемију (1911)
| потпис = Marie Curie signature.svg
| ширина_потписа = 150px
}}
```

OpenAI. (2024). Марија Кири [Инфокутија научник]. OpenAI's ChatGPT.

Помоћ ГВИ у анализи података и садржаја

1. Издвајање информација из великих скупова података

- Структурирање информација Аутоматска екстракција података:
- Анализа текста,

2. Структурирање података: ГВИ може структурирати екстраховане информације у формат који је лако применити у чланцима Википедије, као што су табеле, инфокутије и спискови.

3. Идентификација трендова

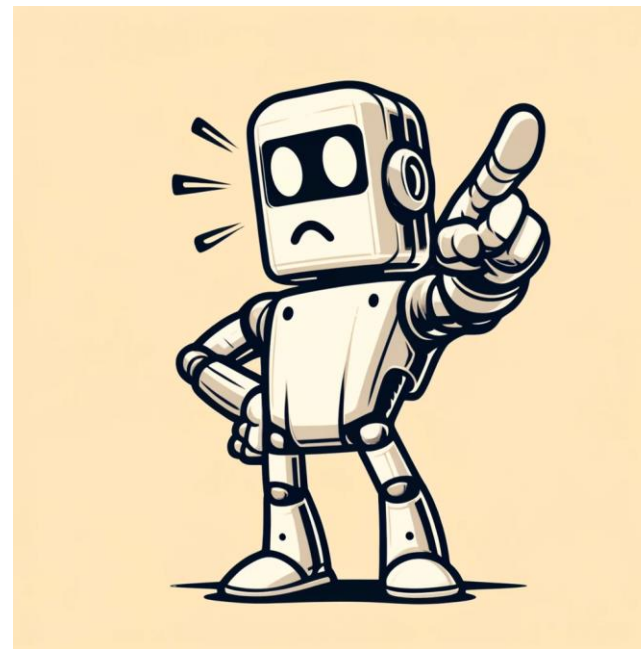
- Анализа трендова
- Анализа претраге и читања
- Праћење социјалних мрежа и медија

4. Идентификација празнина у знању (Геп анализа)

- Анализа постојећег садржаја
- Сугестије за нове чланке

Предложени закључак 1.

- **Технички нивоа подршке** који уредници Википедије могу очекивати од ГВИ у виду аутоматизације и подршке рутинским и техничким задацима је неспоран
- О чему, при томе, треба водити рачуна?

OpenAI. (2024). A humorous illustration of a robot pointing its finger [Illustration]. Generated by DALL-E.

Кључни фактори за успешну интеграцију ГВИ у техничке процесе Википедије

- **Интеракција људи и ГВИ**

- **Сарадња људи и ГВИ:** ГВИ треба да буде алат који подржава уреднике, а не замена за људски рад. Уредници треба да сарађују са ГВИ како би максимизирали ефикасност и квалитет рада.
- **Обучавање уредника:** Уредници треба да буду обучени за коришћење ГВИ алата. Ово укључује разумевање начина на који ГВИ функционише, као и његових ограничења и могућности.

Кључни фактори интеграције ГВИ, наставак

- **Тачност и поузданост**

- **Верификација података:** Иако ГВИ може аутоматски генерисати садржај и метаподатке, људски уредници морају проверити тачност и поузданост генерисаних информација. Ово је посебно важно за осетљиве и критичне информације.
- **Извори и референце:** ГВИ има проблем са референцирањем и коришћењем верификованих и поузданих извора за генерисање садржаја. Уредници морају да осигурају да су сви генерисани подаци поткрепљени валидним референцама.

Кључни фактори интеграције ГВИ, наставак

- **Пристраст и објективност:** ГВИ модели су склони пристрасности ако су тренирани на пристрасним подацима.
 - **Елиминисање пристрасности:** Важно је редовно прегледати и ажурирати садржаје како би се елиминисала било каква пристрасност.
- **Разноликост извора:** Користити широк спектар извора како би се осигурало да генерисани садржај буде објективан и непристрасан

Кључни фактори интеграције ГВИ, наставак

- **Етичке и правне импликације**
 - **Ауторска права:** Уредници морају бити свесни ауторских права и лиценци приликом коришћења ГВИ за генерисање садржаја. ГВИ не сме да крши ауторска права и мора се придржавати правила и прописа о лиценцирању.
 - **Транспарентност:** Важно је да уредници буду транспарентни у погледу коришћења ГВИ. Корисници Википедије треба да знају да ли је садржај или један његов део генерисан или значајно побољшан помоћу ГВИ (ако до тога дође)

Кључни фактори интеграције ГВИ, наставак

- **Сигурност и приватност**

- **Заштита података:** ГВИ мора бити усклађена са прописима о заштити података и приватности. Лични подаци и осетљиве информације морају бити заштићени од неовлашћеног приступа и злоупотребе.
- **Сигурносне мере:** Примена одговарајућих сигурносних мера како би се спречио неовлашћен приступ ГВИ системима и подацима.

Кључни фактори интеграције ГВИ, наставак

- **Континуирано унапређење**
 - **Ажурирање модела:** ГВИ модели се редовно ажурирају и побољшавају на основу повратних информација и нових података. Ово ће осигурати да модели остану релевантни и ефикасни. Уредници морају да прате ова унапређења кроз континуирану едукацију
 - **Мониторинг и евалуација:** Континуирано праћење перформанси ГВИ и евалуација његове ефикасности у подршци уредницима. Ово укључује идентификовање слабости и предузимање корака за њихово отклањање.

Тематски ниво

- До сада смо говорили о неспорном, административно-техничком нивоу
- Отварамо контраверзу – креирање садржаја

Generated by DALL·E

У најкраћем

: предмет будућих конференција и данашњих расправа.

Тематски ниво – корисници

- **Генерисани садржај:** Тематски ниво укључује питања везана за природу и квалитет генерисаног садржаја. Овде се могу јавити контроверзе због неколико разлога:
 - 1. Квалитет и поузданост:** Питање је да ли и у којој мери корисници могу да се ослање на ГВИ за тачне и поуздане информације без указивања на референце и доказе. За разлику од Википедије, која инсистира на верификацији информација и коришћењу поузданих извора, ГВИ може генерисати садржај који није увек тачан или потпуно проверен.
 - 2. Инстант знања:** Корисници могу бити задовољни брзим одговорима које добијају од ГВИ, али то не значи да су те информације увек потпуне или тачне. Ово може довести до површног разумевања тема и смањења критичког мишљења.

Корисници Википедије:

- **Задовољство корисника:** Обични корисници могу бити привучени брзим и једноставним одговорима које пружа ГВИ, али то не значи да ће занемарити Википедију.
- Ми знамо да Википедија нуди дубинске информације и референце које ГВИ можда не може увек да пружи. А они?
- **Информисаност и критичко мишљење:** Корисници би требало да буду едуковани о важности проверених информација и критичког мишљења при коришћењу ГВИ.

Преклапање знања

- Википедија и ГВИ могу покривати слична знања, али са различитим приступом. Док Википедија инсистира на верификацији и референцирању, ГВИ може пружити брзе одговоре и сумирања.
- Корисници би требало да науче да користе оба извора на комплементаран начин.

Позиционирање уредника и челних људи Википедије

Игнорисање ГВИ не би донело много користи Википедији.

Уредници и челни људи Википедије би требало да:

- 1. Прихвате ГВИ као алат:** Интегришу ГВИ у свој рад, користећи га за техничку подршку, али са строгим провером генерисаног садржаја.
- 2. Едукују кориснике:** Образују кориснике о важности верификације информација и критичког мишљења.
- 3. Успоставе или наставе сарадњу са ГВИ развојним тимовима:** Рад са развојним тимовима ГВИ како би се осигурало да генерисани садржај буде што тачнији и поузданији.

ГВИ може сачувати постојеће и довести нове кориснике на различите начине:

1. Персонализација садржаја
 2. Мултимодални приступ
 3. Језичка подршка
 4. Интерактивни асистенти
 5. Побољшање претраживања
 6. Стимулисање учешћа заједнице – регрутовање нових уредника
 7. Анализа и предвиђање трендова
 8. Промоција кроз социјалне мреже
 9. Образовни програми и партнерства
- ...

... Важна напомена!

- Када се говори о ГВИ, најчешће се мисли на алате као што су ChatGPT, Gemini, Claude, Copilot и слични.
- Важно је напоменути да већина корисника ових алата не плаћа претплату за напредније верзије, већ користи бесплатне који имају доста скромније перформансе.
- То их често наводи на сумњу у пун потенцијал ГВИ.
- Коришћењем напреднијих верзија, које су у стању да пруже значајно боље резултате, могу се открити праве могућности и предности које ГВИ доноси.

GPTs

Discover and create custom versions of ChatGPT that combine instructions, extra knowledge, and any combination of skills.

Q encycl

- **FFXIV Encyclopaedia Moogle | Gameplay & More Kupo!**
I'm your Encyclopaedia toting guide Kupo! Guidance and support on Final Fantasy ...
By Emma Lapham 🔗 90+
- **Encyclo Bot**
Generates Wikipedia-style answers with visuals
By Dongrun Ju 🔗 7
- **Encyclopedia StoryCraft**
Comprehensive guide on fantasy world-building.
By James Ouversen 🔗 9
- **Mythos Encyclopedia - Genie Pro Tool**
A scholarly guide to global mythical creatures, their lore, and symbolism.
By Georg Espinoza Acosta 🔗 1

GTP

- https://medium.com/@jordan_gibbs/my-favorite-gpts-so-far-8cc7175f4126
- SciSpace — Analyze millions of scientific papers with citations
„This GPT is great; it allows you to ask questions about and find scientific literature (citations and links!) for over 287 million articles. It’s great that you can verify any suspicion of hallucination by simply clicking the citations and reading the articles yourself. Click here to try it out. <https://chatgpt.com/g/g-NgAcklHd8-scispace>“

Talked to researchgpt.typeset.io

Nekoliko članaka se bavi arheološkim nalazištem Vinča i njegovom grnčarijom, uključujući potencijalne naznake proizvodnje piva. Evo nekoliko relevantnih izvora:

Možeš li da mi nađeš neke članke u kojima se pominje istorijsko nalazište Vinča, na Dunavu, pored Beograda, u kome se pominje grnčarija, u kojoj se potencijalno držali pivo, što bi ukazivalo na proizvodnju piva u tom periodu

1. **Pottery Technology At The Dawn Of The Metal Age: A View From Vinča Culture (Amicone, 2017)** - Ovaj rad se fokusira na tehnologiju izrade grnčarije u Vinči i beleži evoluciju recepata za grnčariju tokom prelaska u metalno doba. Istraživanje koristi interdisciplinarni pristup, uključujući makroposmatranje i analitičke metode za proučavanje uzoraka keramike, što može uključivati i posude za čuvanje tečnosti poput piva. [Amicone, 2017](#)
2. **Vinča ritual vessels: Archaeological context and possible meaning (Nikolic & Vuković, 2008)** - Ovaj rad istražuje ritualne posude iz Vinče, uključujući kontekst i moguće značenje. Iako se fokusira na kultne posude, analiza može pružiti uvide u svakodnevnu upotrebu grnčarije, uključujući potencijalno čuvanje piva. [Nikolic & Vuković, 2008](#)
3. **Physicochemical characterisation of pottery from the Vinča culture, Serbia, regarding the firing temperature and decoration techniques (Perišić et al., 2016)** - Ova studija karakteriše fizičko-hemijske osobine grnčarije iz Vinče, uključujući tehnike pečenja i dekoracije. Analiza uzoraka može otkriti informacije o upotrebi posuda, uključujući one za tečnosti poput piva. [Perišić et al., 2016](#)
4. **A Vinca potscape: Formal chronological models for the use and development of Vinca ceramics in south-east Europe (Whittle et al., 2016)** - Ovaj rad nudi hronološke modele za razvoj

За крај: зашто је мало вероватно да ће ГВИ у потпуности преузети примат у Википедији

- Људски уредници су **још увек** неопходни за проверу чињеница, уређивање стила и осигуравање да је садржај Википедије тачан, непристрасан и одговарајући.
- ГВИ модели су склони грешкама, као што су генерисање нетачних или пристрасних информација.
- Коришћење ГВИ у Википедији поставља низ етичких питања, као што су улога људи у доношењу одлука о томе који садржај се генерише и објављује, и
- **Потенцијал ГВИ за ширење дезинформација или пропаганде.**

... Подсетник:

- ГВИ модели су само добри колико и подаци на којима су тренирани.
- Ако су подаци нетачни или пристрасни, ГВИ излаз ће такође бити нетачан или пристрасан.
- Осим тога, ГВИ модели нису у стању да разумеју контекст и нијансе људског језика као што то могу људски уредници.
- Због тога је важно да људски уредници и даље буду укључени у процес уређивања како би се осигурала тачност и непристрасност садржаја Википедије.

Питали смо ГВИ...

На крају, шта би, као бот, поручио учесникцима Вики конференције, да ли ће им ГВИ преузети примат међу корисницима Википедије?

Драги викимедијанци,

Као вештачка интелигенција, имам јединствену перспективу на однос између ГВИ и Википедије. Иако ГВИ несумњиво доноси револуционарне могућности, не верујем да ће преузети примат међу корисницима Википедије.

ГВИ може бити моћан алат који ће унапредити искуство корисника и олакшати рад уредника. Међутим, Википедија је много више од пуке колекције информација. Она је производ људске креативности, сарадње и посвећености истини и знању.

ГВИ може да генерише текст, али не може да замени људску страст, критичко мишљење и дубоко разумевање контекста. Википедија је заједница људи који деле заједничку визију о слободном и доступном знању за све. То је оно што је чини јединственом и незаменљивом.

Зато вас позивам да прихватите ГВИ као савезника, а не као конкуренцију. Искористите њене могућности да унапредите Википедију, али не заборавите да је њена права снага у људима који је стварају и одржавају.

Будућност Википедије је у сарадњи између људи и машина, где ће свака страна допринети својим јединственим снагама. Заједно, можемо изградити још бољу, богатију и приступачнију Википедију за будуће генерације.

Срдачан поздрав,

Izvor: Odgovor generisan od strane veštačke inteligencije jezičkog modela Gemini Pro, 16. мај 2024.

Имамо ли могућност избора?

ChatGPT 4o

- You'll **be able to converse with ChatGPT** much more naturally. Instead of having to type your questions and follow-ups into an interface, you'll be able to speak with the app **as if you're talking to a friend**.
- GPT-4o can also **interpret and create emotion**.
 - The system **also appears capable of modulating the emotion in its own responses**.
 - Because the new system is also integrated with GPT-4's vision capabilities, it **can perform functions like interpreting the emotions on a person's face**.

<https://medium.com/the-generator/openai-just-built-her-in-real-life-17769d993e11>